

Verksamhetsberättelse 2023

Sveriges
Spelmäns
Riksförbund

Inledning

Sveriges Spelmäns Riksförbund har under verksamhetsåret 2023 växlat mellan att uppmuntra till möten i verkliga livet och andra träffar digitalt.

Båda kommer, som det verkar, finnas kvar parallellt och båda har fördelar, och nackdelar.

SSR har ägnat en del av sina resurser för att följa utvecklingen kring den nedmontering av ekonomiska stöd till folkbildande institutioner, såsom studieförbunden och folkhögskolorna, och att analysera vilken påverkan detta kommer att få för de lokala landskapsförbunden och vår riksorganisation.

Mest påtagligt har varit att tvingas fatta beslut kring att avveckla Kulturens bildningsförbunds statsbidragsberättigade studieförbundsverksamhet.

Sveriges spelmäns riksförbund har varit med sedan Kulturens uppstart och som en av stiftarorganisationerna så har vi haft ett starkt intresse av dess fortlevnad.

En annan sida av stödet ut i landskapsförbunden är att stötta styrelserna med de utmaningar som de möter, inte minst i grundläggande demokratiska processer.

Även tekniska lösningar och råd och dåd kring olika system.

Glädjen i att träffas och spela, och att få överföra detta immateriella kulturarv till yngre generationer uppmuntrar SSR genom de Rikskurser som arrangeras runt om i landet. Men också genom att bjuda in unga skribenter till tidningen Spelmannen. Tidningen är ett viktigt fönster, både ut i våra egna led, men lika viktigt till andra läsargrupper. Förbundet är stolt över utvecklingen av Spelmannen under de senaste åren.

Sveriges Spelmäns Riksförbund

Sveriges Spelmäns Riksförbund (SSR) är en sammanslutning av utövare och vänner av folklig musik och har till ändamål att som riksorganisation främja och företräda folkmusiken. SSR är Sveriges största folkmusikorganisation med ca 5500 medlemmar organiserade i 23 landskapsförbund över hela landet.

Sveriges Spelmäns Riksförbund stöttar arbetet för den traditionella musikens och dansens fortlevnad och utveckling i Sverige. Riksförbundet har två tydliga uppgifter, dels finns vi till som en samarbetspart i den lokala och regionala musikmiljön, dels är vår uppgift att på nationell nivå samverka med kulturorganisationer och myndigheter.

Förbundet uppmuntrar initiativ till samverkan med andra musikkulturer. Sveriges Spelmäns Riksförbund värnar om demokrati och rättvisa, med övertygelsen om att alla människor är lika mycket värda.

Riksförbundet arbetar för att:

- hävda folkmusikens ställning som självständig konstform och omistligt kulturvärde
- vidmakthålla och aktivt levandegöra folkliga traditioner

SSR samverkar med andra organisationer och institutioner inom en mängd områden. Det kan gälla uppvaktningar av centrala myndigheter, forskning kring skandinavisk och europeisk folkmusik, folkmusikutbildningar, eller annat som rör traditionell musik och dans.

Landskapsförbunden bedriver den regionala verksamheten för våra medlemmar, till exempel i form av träffar, spelmansstämmor och kurser.

Vid verksamhetsårets slut bestod förbundet av 5481 medlemmar fördelade på 23 landskapsförbund runt om i landet. Det är glädjande nog 54 fler än föregående år.

Blekinge spelmansförbund	91
Bohusläns spelmansförbund	158
Dalarnas spelmansförbund	1228
Dalslands spelmansförbund	37
Gotland Spelfolki	17
Gästriklands spelmansförbund	134
Hallands spelmansförbund	145
Hälsinglands spelmansförbund	216
Jämtland/Härjedalens spelmansförbund	125
Medelpads folkmusikförbund	181
Norrbottnens spelmansförbund	57
Skånes spelmansförbund	655
Smålands spelmansförbund	253
Stockholms spelmansgille	130
Södermanlands spelmansförbund	243
Uplands spelmansförbund	267
Värmlands spelmansförbund	160
Västerbottens spelmansförbund	313
Västergötlands spelmansförbund	549
Västmanlands spelmansförbund	109
Ångermanlands spelmansförbund	66
Örebro läns folkmusikförbund	191
Östergötlands spelmansförbund	156

Organisation

Förbundsstyrelse och personal 2023

Ordförande	Hadrian Prett	Stockholm
Vice ordf.	Astrid Selling	Bräkne-Hoby
Sekreterare	Annelie Westerlund	Alingsås
Ledamot	Siw Burman	Lycksele
Ledamot/kassör	Mattias Östling Lundgren	Ballingslöv
Ledamot	Frida Lindberg	Umeå

Verksamhetsledare

Till Maj 2023	Patrik Andersson Tidman
Från 18 Dec 2023	Jimmy Llewellyn Thorsell

Styrelsearbete

Styrelsen har under året haft 12 protokollförda digitala möten, konstituerande möte och två beslut tagna per capsulam inkluderat.

Årsstämman 2023 hölls på Leksands folkhögskola, 22-23 april. Deltog gjorde 37 delegater. Åsa Kratz, Kulturens studieförbund, valdes till mötesordförande. Mötet diskuterade underskottet i den ekonomiska redovisningen och efterlyste den genomlysning med åtföljande åtgärder som efterfrågades redan 2021. Styrelsen uppdrogs att presentera den 2024. Styrelsen uppdrogs också att finna ytterligare en styrelseledamot, som ska kunna väljas in vid 2024 års stämma. Ett antal mindre stadgeändringar som styrelsen föreslagit godkändes av stämman.

Förvaltning

I maj slutade tidigare verksamhetsledare. Styrelsen har ägnat stor del av hösten åt att rekrytera ersättare. I slutet av året började Jimmy Thorsell arbeta som verksamhetsledare (60%) beslut togs även om att från årsskiftet anställa Lisa Reuber som verksamhetsutvecklare (40%). På grund av den uppkomna situationen har styrelsen i vissa delar fått gå in i mer operativ funktion. Antalet aktiviteter i SSRs regi har varit lägre och förbundet har inte heller varit representerat i olika organisationer i den utsträckning som är önskvärt.

Arbetsuppgifter för den som är anställd är bland annat att vara representant, språkrör och öra för förbundet. Dessutom hanterar de anställda administrativa uppgifter omfattande, men inte begränsat till, teknikstöd och ekonomi. SSR arbetar kontinuerligt med att förbättra rutiner kring ekonomihantering.

Kommunikation

Spelmannen

Riksförbundets medlemstidning Spelmannen ges ut 4 ggr/år. Den når alla medlemmar och hade 2023 utöver detta 178 externa prenumeranter såsom bibliotek och föreningar i och utanför Sverige.

Spelmannen är en viktig portal för riksförbundet och spelmansrörelsen som även når och uppskattas även utanför den mest interna kretsen och i viss utsträckning också utanför landets gränser.

Sociala medier

Riksförbundet arbetar aktivt med närvaron på sociala medier och har ökat interaktionen markant med våra medlemmar och andra aktörer inom genren.

Det är prioriterat hos SSR att informera om kulturpolitik, festivaler och stämmor, samt lokala träffar som är viktiga för landskapsförbunden.

SSR finns på Facebook, Instagram, Youtube och Spotify.

Hemsida

Riksförbundets hemsida är en viktig kanal för att informera om förbundets organisation och verksamhet. En sida som också ska hjälpa den intresserade av traditionell musik och dans att hitta sitt regionala förbund.

Administrativ plattform

Riksförbundet jobbar i huvudsak med Microsofts M365 plattform som också är tillgänglig för alla landskapsförbund. Under 2022 har ett intranät för hela organisationen börjat att byggas. Implementeringen med att få in alla landskapsförbund (som så önskar) i systemet fortsatte under 2023

Främjande verksamhet

Seminarium och eftersnack

SSR genomförde ett antal seminarier i digitalt format under 2023.

Upplägget riktade sig till styrelsemedlemmar i SSR:s landskapsförbund i första hand men även andra inbjudna gäster har deltagit. Efter seminariet inbjuds alla att ställa frågor, diskutera och reflektera.

Rikskurser med inriktning på barn och unga

SSR stöttar och ger bidrag för kurser som arrangeras av landskapsförbunden med inriktning på barn och unga. Dessa kurser och/eller läger pågår ofta under flera dagar och innehåller inte sällan flera praktiker inom vår genre, man spelar, dansar och sjunger. Många spelar fiol, men inte alla. Inbjudna pedagoger med gedigen erfarenhet lär ut låtar, oftast med en stark lokal geografisk koppling.

Metoden med övernattningar bygger på sikt starka sociala band mellan deltagare och ledare som håller länge efter lägrets slut. Man kan också följa ungdomar som börjat på dessa läger via folkhögskolor, högskoleutbildning och yrkesverksamhet. Kurserna är en fantastisk inkörsport till vår unika kulturkrets.,

Under 2023 genomfördes rikskurser i:

Västergötlands spelmansförbund
Värmlands spelmansförbund
Östergötlands spelmansförbund

Sammanlagt deltog 104 spelglada ungdomar på dessa kurser fördelat på 40 killar och 64 tjejer.

ETHNO

78 deltagare från 18 länder deltog under årets Ethno i Rättvik. Fyra SSR-stipendiater från fyra olika landskapsförbund deltog i årets läger.

Gruppen genomförde som vanligt fyra konserter. Under hösten åkte fem deltagare och två ledare på en tre veckor lång turné under namnet Ethno on the road.

Notboksprojektet

SSR har inte bedrivit någon verksamhet i detta projekt under 2023.

Zornmärkesnämnden

Zornmärkesuppspelningarna är en möjlighet för enskilda spelmän att få sitt spel och sin spelstil bedömd av en kompetent jury. För många har uppspelningen en pedagogisk funktion då juryn ger feedback också till dem som blivit utan utmärkelse. För spelman som tilldelas silvermärke medföljer titeln riksspelman.

SSR är representerad i nämnden av Astrid Selling och där har vi en observerande funktion. Uppspelningarna genomfördes 2023 i Lund.

Samspelsmedaljen

Under rubriken Samspel i Sundsvall (Samspelshelgen) sätts samspellet i fokus. Medelpads folkmusikförbund var huvudarrangör alltmedan riksorganisationen endast deltog som samarbetspart detta år.

Instrumentförsäkring

SR erbjuder sedan många år en förmånlig instrumentförsäkring i samarbete med Folksam till alla sina medlemmar. Försäkringen administrerades under 2023 av en utvald grupp på tre personer, Göran Jönsson, Skånes spelmansförbund, Johan Eriksson, Dalarnas spelmansförbund och Patrik Andersson Tidman, verksamhetsledare SSR. Efter Maj 2023 fortsatte Göran och Johan att förvalta detta ansvar med stöd ifrån styrelsen.

Gruppen har haft god kontakt under året. Diskussioner har förts kontinuerligt om utveckling och förbättringar kring försäkringen. Manual för handhavande och en premiekalkylator finns till hands för att underlätta hanteringen av instrumentförsäkringen för ombuden i alla landskapsförbund.

Gruppen har två årliga möten med försäkringsbolagets representanter efter premieredovisningen.

Frågor som gäller bedömningar av skador, vad som kan försäkras och hjälp att hantera försäkringen för ombuden är exempel på uppgifter som gruppen kontinuerligt besvarar och hanterar.

Instrumentförsäkringen fungerar bra och är mycket uppskattad av våra medlemmar.

Notskrivningsprogram

SSR:s medlemmar kunde under 2023 även fortsättningsvis ta del av vårt förmånliga avtal vilket ger abonnemangsrabatt på mjukvaran ScoreCloud.

Ole Hjorths Minnesfond

Med anledning av legendaren och storspelmannen Ole Hjorts bortgång 2021 beslutade styrelsen för SSR att inrätta en minnesfond i hans minne. Fonden har till uppgift att uppmärksamma Ole Hjorts pedagogiska gärning såväl som hans musikerkarriär och som traditionsbärare.

Styrelsens arbetsgrupp bestående av Hadrian Prett, Sven Ahlbäck och Siw Burman fick i uppdrag att arbeta med detta. Arbetet saktade dock ned då styrelsen efter att verksamhetsledare slutade sin tjänst under maj i högre grad fick fokusera på drift av befintlig verksamhet.

Internationella Projekt

ICH North

ICH North är ett projekt som SSR deltar i mellan 2023 och 2025. Projektet arbetar med att främja gränsöverskridande samarbete relaterat till immateriellt kulturarv inom vår genre och skall stärka musiksamhällenas roll i området, bygga broar mellan institutioner, utbildningsinstitutioner och kulturarvssamhällen. Projektet är samhällsbaserat i enlighet med Unescos konvention för skydd av det immateriella kulturarvet (2003). Fokus på att samla in exempel på olika typer av immateriellt kulturarv inom traditionell musik och delande av denna mellan de deltagande ländernas respektive organisationer och musikaliska traditionsförvaltare. Från SSRs och styrelsens sida så deltar Siw Burman som representant i projektet, i övrigt så har flera utövare runtom i landet tillfrågats och deltagit under det gångna året. Kulturens var en av de svenska huvudorganisationerna i projektet fram till dess att deras verksamhet började nedmonteras i slutet av 2023. Projektets ledningsorganisation tillfrågade efter detta Svenska Folkdansringen om de kunde ta över Kulturens roll som en av flera svenska projektkoordinatorer och det bestämdes att så skulle ske med början några månader in på 2024. SSRs roll och insatser i projektet förväntades inte påverkas av detta och vår organisations nya verksamhetsledare blev informerade om projektet när tjänsten tillträdde i slutet av 2023.

Samverkansorgan, institut och paraplyorganisationer

Kulturens bildningsverksamhet.

SSR och 5 st andra rikskulturorganisationer bildade 2010 studieförbundet Kulturens som är partipolitiskt och religiöst obundet. Kulturens skapades som ett studieförbund specifikt för kulturutövare. De arbetade för att alla skulle kunna ta del av och utöva kultur i hela landet och bedrev folkbildningsverksamhet inom sång, musik, dans, teater/drama, filmskapande, bild och form.

Under slutet av 2023 så togs beslutet om att lägga ned studieförbundet. Orsakerna var flera men den huvudsakliga var helt enkelt att med det kraftigt nedsjunkna stödet från staten så saknade kulturens förutsättningar för att kunna fortsätta sin verksamhet.

Detta kom samtidigt som skärpa krav på ökad personaltäthet i organisationen. Som en följd av detta så tog kulturens stiftarorganisationer/ägare beslutet att lägga ner all folkbildningsverksamhet. Studiecirkelledare uppmanades att slutrapportera sin verksamhet. För SSRs del innebar detta att många av våra spelmannslag och även en del band som rapporterat folkbildningsverksamhet såsom studiecirkel och kulturprogram nu stod utan studieförbund. SSR försökte i görligaste mån att hjälpa de som drabbades med övergången men detta försvårades p.g.a. personalsituationen som varade tills slutet av 2023.

ESI - Eric Sahlström Institutet

Eric Sahlström Institutet är ett nationellt etablerad utbildningscentrum med särskild inriktning på svensk folkmusik. Institutet arbetar med folkmusik i ett flertal olika former såsom instrumentalmusik, folksång och folkdans. Med elever från såväl Sverige som andra länder runtom i världen så sprider ESI kunskap och intresse för traditionell svensk folkmusik i allmänhet och Nyckelharpan i synnerhet. SSR representeras i ESI genom plats i styrelse.

Ax - Kulturorganisationer i samverkan

SSR är representerade och engagerade i Ax genom en styrelseplats. Ax bildades 1996 och är en samarbetsorganisation för i Sverige verksamma, rikstäckande organisationer aktiva inom amatör- och deltagarkultur.

I Ax samlas 23 nationella förbund verksamma inom olika delar av den ideella kultursektorn. Hadrian Prett från SSR valdes under 2023 till ordförande för AX.

Ax har under 2023, och då särskilt slutet av året fokuserat på att motverka de negativa effekterna av de aktuella och planerade nedskärningarna i Sveriges kulturorganisationer genom att aktivt delta i debatten och även bjuda in beslutsfattare på alla nivåer till samråd.

Utöver detta så har man verkat som remissinstans i flera fall kopplat till statliga utredningar där vi och de andra organisationerna genom vår representation i AX fått ett starkt inflytande på remissernas utformning och fokus.

MAIS - Musikarrangörer i Samverkan

SSR har sedan 2021 medlemmar i MAIS. Det är ett samarbetsorgan

för riksförbund inom musikområdet som företräder ideellt organiserade och fria musikarrangörer över hela landet. De arbetar med att förbättra villkoren för Sveriges musikarrangörer både med arrangörsutveckling och genom dialog med statliga myndigheter och andra makthavare.

De förbund som ingår i MAIS representerar närmare 1 500 musikarrangörer runt om i landet. I föreningarna finns över 100 000 enskilda medlemmar och man arrangerar årligen upp emot 10 000 musikarrangemang med mångdubbelt fler arbetstillfällen för i de flesta fall frilansande musiker.

MAIS har under 2023 arrangerat flera Regionala Arrangörsträffar där ett flertal arrangörer och spelmansstämmor, evenemang och festivaler på ett eller annat sätt knutna till våra landskapsförbund och/eller riksorganisation deltagit.

Arrangörsträffarna är ett gott tillfälle för arrangörer av större och mindre evenemang att mötas och utbyta erfarenheter, skapa nya kontaktnät och potentiellt även hjälpa varandra med andra frågor såsom finansiering. MAIS deltar även på Folk och Kultur och representerar på så sätt våra intressen på riksplanet även de år vi ej deltar som "egen" organisation.

European Folk Network

SSR blev medlem i EFN 2020 och har sedan dess följt händelser och utveckling i nätverket. Kunskapsutbyte, seminarier, nätverkande och föredrag är exempel på innehåll. EFN är europeiskt nätverk för folk och traditionell musik och kultur på initiativ av den skotska organisationen Burnsong. 2019 formaliserade en liten grupp stadgar och sökte medel. Nätverket registrerades i Belgien som en non-profitorganisation. En styrgrupp fick uppdraget att göra upp planer för nätverket, uppmuntra deltagare att bli medlem, organisera en styrgrupp och bygga EFN:s folkliga/traditionella sektor i Europa. För att uppdatera sina medlemmar skickar de nyhetsbrev kontinuerligt.

Nordic Folk Council - NFC

NFC är en sammansättning av nationella organisationer inom folkmusik och dans i de nordiska länderna. Rådet fungerar som en informationskanal och en samlande kraft för folkkultur i Norden. Uppgiften som ordförande i rådet roterar. SSR hade senast uppgiften under perioden 2020-2022 och lämnade under 2023 över ansvaret till Tempi i Danmark.

Samarbetsnämnden för folklig dans.

SSR är en av 11 medlemmar i Samarbetsnämnden för folklig dans. organisationer har representanter i styrelsen: Svenska Folkdansringen, Folkmusikens hus i Rättvik, Inst. för kulturvetenskaper (Göteborgs universitet), Riksförbundet för folkmusik och dans (RFOD), Smålands musikarkiv, Sveriges spelmäns riksförbund (SSR).

Under 2023 har styrelsen planerat för ett seminarium kring den folkliga menuetten. Det planeras äga rum i Växjö i början av 2024, med flera kunniga föreläsare och Mats Nilsson som moderator.

Nationella samverkansrådet för folkmusik och dans

Rådet bestod under 2023 av Eric Sahlström Institutet, Riksförbundet för folkmusik och Dans, Svenska Folkdansringen, FolkYou, Kulturens Bildningförbund och SSR.

Under året har ett omfattande arbete gjorts för att utveckla paraplyets form, arbetssätt och agenda.

Mötesplatser och nätverkande

Folkelarm

Folkelarm arrangerades första gången 2005, och har blivit en årlig begivenhet. Målet med Folkelarm är att marknadsföra folkmusikartister. Artister från hela Norden kan ansöka om att spela på Folkelarm och en jury väljer ut artister med utgångspunkt från kriterier bestämda av styrgruppen i Folkelarm. Folkelarm har sedan starten delat ut Folkelarmpriset (Norwegian Folk Music Awards). Priset delas ut till folkmusikproduktioner från innevarande år. Folkelarm delar ut priser i 8 kategorier vid varje tillfälle.

SSR närvarade 2023 med en delegat. Folkelarm är ett viktigt forum för att samtala och utbyta erfarenheter med våra nordiska systerorganisationer men även för att delta i och närvara på seminarier och konserter.

Folk och Kultur 2023

Folk och Kultur är en tvärsektoriell mötesplats för samhällsutveckling med konst och kultur som grund deras mål är att bidra till ett demokratiskt och hållbart samhälle genom att vara en katalysator för ett fritt och tillgängligt konst- och kulturliv i hela landet. Sveriges spelmansförbund deltog detta år som ett av flera förbund i vid en gemensam monter organiserad av Kulturens.

Branschfrukost

Riksförbundet för Folkmusik och Dans har bjudit till en serie träffar i ett informellt format som går under namnet Branschfrukost. Tanken är att skapa en träffyta där man kan inspireras, hitta nya kontakter och/eller samarbetspartners. Serien har presenterats i ett digitalt format under pandemin men har under 2023 också haft fysiska träffar. SSR är tillsammans med flera andra aktörer, lokala och nationella, med som medarrangör till samtliga Branschfrukostar. RFoDs Initiativ har gett oss goda möjligheter att knyta kontakter och utveckla nätverk runtom i landet. På vissa av dessa möten har det mest varit arrangörer och på andra har enskilda artister och representanter för band och spelmannslag dykt upp. Det ger ett brett sammanhang som i den friare formen lockar fler, och andra personer än vad mer strukturerade webinarier ofta tenderar göra.

Folk & Världsmusikgalan

På Folk & Världsmusikgalan delas pris ut i flera olika kategorier till årets främsta inom genren. Galan är också en viktig mötesplats för alla inom genren. FoV arrangeras vartannat år. Under 2023 har SSR medverkat i olika arbetsgrupper inför galan som ägde rum i Skellefteå 2023.

Slutord

SSR riktar ett tack till alla medlemmar för spelåret 2023. Det är ni som är ryggraden i vår verksamhet och allt ert arbete och engagemang är det som är den svenska spelmannsrörelsen.

Tillsammans kan vi fortsätta rörelsen framåt, uppåt och utåt så att fler kan ta del av den glädje och gemenskap som uppstår i mötet mellan spelmän!

Verksamhetsutvecklare
Lisa Reuber

Verksamhetsledare
Jimmy Thorsell